

KARTA ODPOWIEDZI:

Ćwiczenie 1.

1. S. Kutrzeba, F. Szafranski, źródło pisane historyograficzne.
2. Bolko Cieszyński.
3. Chciał wzmocnić rolę Związku Książąt Polskich przy wsparciu Władysława Jagiełły.
4. Trasy szlaków komunikacyjnych: Kraków, Praga, Wiedeń-Kraków, Bielsko, Cieszyn, Ołomuniec, Praga. Drugi przez Bratysławę do Wiednia.
5. Kraków, Andrychów, Kęty, Bielsko, Cieszyn, Oświęcim-bardzo zły stan szlaków komunikacyjnych.

Ćwiczenie 2.

1. Interwencji Kazimierza Jagiellończyka w sprawie utrzymania polskości Śląska Cieszyńskiego.
2. Tak, istniała.
3. Powodem było wyznanie wiary.

Ćwiczenie 3.

Uczniowie wypisują z mapy.

Ćwiczenie 4.

1. Książęta cieszyńscy byli łącznikami z dworem Jagiellonów w XV wieku
2. Książęta cieszyńscy utrzymywali poprawne stosunki z Krakowem i Pragą. Po bitwie pod Grunwaldem zacieśniły się stosunki z Polską, serdeczna przy-

jażń łączyła książąt cieszyńskich z namiestnikiem Śląska Zygmuntem Jagiellończykiem, utrzymywano liczne kontakty z dworem krakowskim.

3. Wołosi byli to pasterze pochodzenia wołoskiego i częściowo ruskiego. W poszukiwaniu terenów wypasów owiec, bydła, wędrowali od Wschodu (Siedmiogrodu, Wołoszczyzny) górkami grzbietami Karpat i Beskidów na Zachód. W XV wieku dotarli na Morawy. W czasie tych wędrówek mieszały się z ludnością tubylczą, porzucali życie koczownicze i gospodarkę wyłącznie pasterską, przeszli do osiadłego trybu życia. Wycinali lasy, zakładali gospodarstwa rolne. Beskidy stanowiły jedną wielką połąkę leśną, którą opanował element pasterski pochodzenia wołoskiego. Pędzili życie szałaśnicze, związane z gospodarką łąkową i pasterską, na polanach i leśnych halach. Wędrówki Wołochów odcisnęły znaczny wpływ na losy życia chłopów w górach, system gospodarki i pasterstwo. Do obecnych czasów zachowały się nazwy wołoskie niektórych szczytów górskich: Romanka, Kiczora, Magóra, również słownictwo związane z gospodarką pasterską: baca, juhas, pucira, burda. Osadnictwo wołoskie odbywało się podobnie jak w innych rejonach górskich na prawie wołoskim. Zasadźcą wsi był wojewoda, który uzgadniał z właścicielem terenu lokowanej wsi warunki utworzenia nowej osady i lata wolnizny. Pobierał od osadników czynsze i opłaty na rzecz pana-dziezica. Wsie wołoskie dłuższy czas posiadały własną jurysdykcję. Jednostką gruntową był tam łan leśny (zarębek), czyli wykarczowany określony fragment

Między Polską a Czechami

lasu, o powierzchni 60 morg. Główny rozwój gospodarczy wsi, oparty o szalaństwo został zahamowany w połowie XIX wieku, patentem cesarskim z 5 VII 1853 r., który regulował służebności drogą wykupu serwitutów. Pozostałością wykupu tych służebności są obecnie lasy chłopskie, zwane prywatnymi.

W. Kawecki, *Lasy Żywiecczyzny, ich terażniejszość i przeszłość*, Kraków 1939, s. 104; *Ziemia Żywiecka*, Kraków 1964, s. 24.

4. Cieszyn w XV rozwijał się nadal w kierunku produkcji rzemieślniczej, dbano o rozwój i rozbudowę miasta. Handel miał charakter miejscowy, ponieważ szlaki handlowe nie były bezpieczne, ze względu na silnie działające zbójnictwo. Źródła nie podają wystąpień mieszczan czy chłopów, jedynie w terenach odległych księstwa wystąpiły znaczne zniszczenia na skutek wojen oraz grabieży pogranicza.

5. Bolesław II (ok. 1425 – 1442), syn Bolesława I i Eufemii ks. mazowieckiej. Złożył hołd lenny Jerzemu z Podiebradu, wykorzystał walki w Czechach i do końca życia zachował niezależność Księstwa Cieszyńskiego. W 1435 r. zawarł układ z Polską w sprawie zwalczania pogranicznych rabusiów. Ożenił się z siostrzenicą matki króla Kazimierz Jagiellończyka, Anną, a ożenek ten wzmocnił wpływy polskie w Księstwie Cieszyńskim. Wg Długosza pragnął połączenia z Polską, jednak zmarł wcześniej w 1452 r.

6. Szlak Zbójników Karpackich – pieszo-samochodowy znakowany szlak turystyczny, który ciągnie się przez pięć państw Polskę, Słowację, Czechy, Ukrainę i Rumunię. W przyszłości ma stać się najdłuższym szlakiem tematycznym na terenie tych państw.

Okolice Cieszyna i Żywca powinny zostać uznane za stolicę zbójnictwa karpackiego, ponieważ podłożem tutejszego zbójnictwa była bieda. Klimat górski nie sprzyjał produkcji rolnej, wzrastały ciężary feudalne, których nie mogli znieść poddani. Sprzyjało też ukształtowanie terenu.

7. Dowolne opowiadania i legendy o Ondraszku.

8. Ondraszek – postać autentyczna najprawdopodobniej narodowości węgierskiej, legendarny *beskidnik* (zbójnik) okolic Łysej Góry na pograniczu Śląska Cieszyńskiego i Moraw. Został zamordowany w 1715 r. w świadnowskiej karczmie obuchem ciupagi przez członka swej własnej bandy.

Ćwiczenie 5.

1. Zygmunt I Stary, przedostatni z dynastii Jagiellonów na tronie polskim Na dworze królewicza przebywało wielu książąt śląskich, organizował huczne zabawy i przyjęcia. Powszechnie używano języka polskiego, często gościł w Cieszynie, łączyła go przyjaźń z Kazimierzem II cieszyńskim, ożenił się z jego krewną Barbarą Zapolyówną. w 1504 został namiestnikiem całego Śląska i Łużyc Dolnych.

2. Zygmunt jako namiestnik Śląska zapisał się dobrze w pamięci potomnych. Podjął wiele inicjatyw, aby zapewnić spokój i bezpieczeństwo krajowi dotkniętemu wieloma wojnami i kataklizmami (pomór ludności, klęski głodu). Na Śląsku tworzone folwarki oparte o pracę pańszczyźnianą, co łączyło się z pogorszeniem położenia chłopów. Efektem było przywiązanie ludności wsi do ziemi (1505 r.).

Między Polską a Czechami

3. Kazimierz II cieszyński – książę cieszyński (1477-1528) i głogowski (od 1478 r.), syn Bolesława II i Anny, księżniczki bielskiej. Bardzo energiczny, wiele uwagi poświęcił bezpieczeństwu w Księstwie Cieszyńskim, bezwzględnie tępił rozbój na szlakach komunikacyjnych. Dbał o rozwój miast, handlu i rzemiosła. Założył w Cieszynie nowy rynek, odbudował spalony ratusz. Wiernie stał po stronie Władysława Jagiellończyka, popierał jego starania do tronu czeskiego, w zamian otrzymał namiestnictwo całego Śląska. Doprowadził do postawienia przed sądem miejskim w Nysie księcia, równego stanem, potomka królewskiego rodu Piastów, Mikołaja II i jego ścięcia przez kata miejskiego, co uwłaczało książęcej godności. Rzutuje to na postawę Kazimierza II – postać kontrowersyjną, źródła milczą, jakie podłoże miał konflikt, czy decydowała zachłanność cieszyńskiego księcia czy zatargi majątkowe? Książę ciągle dążył do zwiększenia stanu posiadania księstwa. Żonaty był z Joanną, córką Wiktoryna z Podiebradu.

Ćwiczenie 6.

Debata według argumentacji uczniów.

Bibliografia:

- Baczkowski K., *Rady Kallimacha, Dzieje narodu i państwa polskiego*, Kraków 1989.
- Boras Z., *Książęta piastowscy Śląska*, Katowice 1974.
- Danel R., *Cieszyn*, Warszawa 1987.
- Garlicki A., *Poczet królów i książąt polskich*, Warszawa 1987.
- Historia chłopów śląskich*, red. S. Inglot, Warszawa 1979.
- Maleczyński K., *Historia Śląska. Tom I do roku 1763*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1961.
- Michalkiewicz S., Sydor J., *Dzieje Śląska w wypisach*, Warszawa 1964.
- Panic I., *Śląsk cieszyński*, Cieszyn 2000.
- Popiołek K., *Historia Śląska*, Katowice 1979.
- Szafrański F., *Kartki z dziejów piastowskiego Śląska materiały. Regionalne dla szkół dolnośląskich*, Wrocław 1982.